ÖZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MARKAZIY BANKI

FAKTORING XIZMATLARI BOZORI ŞARHI

Qisqa tavsif

2026-YIL III ÇORAK

2026-yilning III çoragida Özbekistonda faktoring xizmatlari bozori faol ösişda davom etdi. Kredit taşkilotlari tomonidan yanvar-sentabr oylarida jami 8,9 trln sömlik faktoring xizmatlari körsatilib, bu ötgan yilning mos davriga nisbatan 35 foizga ösgan.

Biznes vakillarining aylanma mablağlarga bölgan ehtiyojlarini faktoring xizmati orqali moliyaviy ta'minlaşning ortişi natijasida iyul-sentabr oylarida faktoring xizmatlari hajmi 3,7 trln sömni taşkil etib, ötgan yilning mos davriga nisbatan 44 foiz, ötgan çorakka nisbatan 26 foiz ösgan. Sentabr oyida 2025–2026-yillardagi eng yuqori oylik körsatkiç — 1,6 trln söm qayd etilgan.

Faktoring xizmatlarining asosiy qismi tijorat banklari hissasiga töğri kelib, ular tomonidan 8,2 trln sömlik (92 foiz) xizmatlar körsatilgan. Mikromoliya taşkilotlari 562 mlrd sömlik (6 foiz), faktoring taşkilotlari esa 163 mlrd sömlik (2 foiz) faktoring xizmatlarini körsatgan.

Körsatilgan faktoring xizmatlarining 58,6 foizi klassik faktoring, 41,4 foizi esa reversiv (teskari) faktoring xizmatlaridan taşkil topgan.

Bozorda raqamli faktoring xizmatlarining uluşi ham ortib bormoqda. Raqamli faktoring xizmatlari 5,5 trln söm yoki jami hajmning 62 foizini (ötgan yilning mos davriga nisbatan 68 foizga köp) taşkil etgan. Jumladan, "Finmakon" platformasi orqali 2,9 trln söm (53 foiz), "Ozplanet" platformasi orqali 2,5 trln söm (45 foiz), "Flott" platformasi orqali 90 mlrd söm (2 foiz) miqdoridagi xizmatlar amalga oşirilgan.

Qisqa muddatli moliyalaştirişda faktoring xizmatlarining uluşi 2026-yilning yanvar-sentabr oylarida 9,4–16,4 foiz koridorida şakllangan bölsa, 2025-yilning mos davrida 4,5–14,1 foiz oraliğida bölgan.

Hududlar kesimida faktoring xizmatlarining eng katta qismi Toşkent şahri (4,3 trln söm yoki 48,3 foiz), Toşkent viloyati (1,4 trln söm yoki 15,3 foiz), Buxoro viloyati (536 mlrd söm yoki 6 foiz) va Namangan viloyati (506 mlrd söm yoki 5,7 foiz) hissasiga töğri kelgan. Toşkent şahri va Toşkent viloyatining jami uluşi yarim yillikdagi 58,8 foizdan 63,6 foizga ortgan.

Iqtisodiyot tarmoqlari kesimida faktoring xizmatlarining asosiy qismi savdo va xizmat körsatiş sohasiga yönaltirilib, 4,6 trln söm yoki jami hajmning 51 foizini taşkil etgan. Sanoat sohasiga 3,6 trln söm (41 foiz), qişloq xöjaligi sohasiga 394 mlrd söm (4,4 foiz), quriliş sohasiga 306 mlrd söm (3,4 foiz) yönaltirilgan.

Mijozlarning taşkiliy şakli böyiça faktoring xizmatlarining 95,6 foizi (8,5 trln söm) mas'uliyati çeklangan jamiyatlarga töğri kelgan.

Muddatlar qirqimida faktoring xizmatlarining eng katta uluşi 61 kundan 90 kungaça (34 foiz) hamda 121 kundan 180 kungaça (26 foiz) bölgan muddatlarga töğri kelgan.

Iqtisodiy faollik körsatkiçlarining ijobiy şakllanişi I çorakning asosiy xususiyatlaridan biri böldi. Yuk taşiş hajmlari, qöşimça işçi kuçiga bölgan talab hamda işlab çiqariş va buyurtma hajmlari oşganini bildirgan tadbirkorlar uluşi ötgan yilning mos çoragiga nisbatan 8–10 foizga köpaydi. Ayniqsa, buyurtmalar köpayganini bildirganlar uluşi 11 foiz bandga oşib, 57 foizni taşkil etdi. Bu körsatkiç Toşkent viloyati, Navoiy, Andijon, Namangan va Xorazm viloyatlarida yaqqol namoyon bölib, bunga asosan işlab çiqariş, turizm, ta'lim, umumiy ovqatlaniş va qişloq xöjaligi tarmoqlari asosiy hissa qöşdi.

Işlab çiqariş quvvatlaridan yuqori foydalaniş darajasi Farğona va Buxoro viloyatlarida sezilarli oşgan bölsa, Xorazm, Andijon, Samarqand va Surxondaryo viloyatlarida pasaydi. Energiya ta'minotidagi uzilişlar, soliq tizimidagi murakkabliklar, içki talabning yetarli emasligi, yonilği narxlarining qimmatlaşişi va aylanma mablağlarning kamligi töliq quvvatda faoliyat yuritmaslikning asosiy sabablari sifatida qayd etildi.

Mehnat bozorida faollik barqaror darajada şakllanib, aksariyat korxonalarning qöşimça işçi kuçiga bölgan talabi köpaygani ta'kidlandi. I çorakda işçi kuçiga talabi oşganini bildirgan tadbirkorlik subyektlari uluşi ötgan yilning mos çoragiga nisbatan 5,6 foiz bandga oşib, 50,4 foizga yetdi. Kelgusi çoraklarda Andijon, Namangan, Sirdaryo va Navoiy viloyatlarida qöşimça işçi kuçiga talabning yuqori darajada ortişi kutilmoqda. Işlab çiqariş, quriliş, turizm va qişloq xöjaligi sohalarida bu körsatkiç boşqa yönalişlarga nisbatan yuqoriroq şakllanişi mumkin.

Moliyaviy körsatkiçlar böyiça sönggi uç oy davomida qarz majburiyatlari oşganini bildirgan tadbirkorlar uluşi biroz kamayib, 38 foizni taşkil etdi. Şunday bölsa-da, qöşimça kreditlarga bölgan talab borasidagi kutilmalarda ösuvçi tendensiyalar saqlanib qolmoqda — respondentlarning 49 foizi kelgusida qarz majburiyatlari oşişini kutmoqda. Kredit resurslariga eng yuqori ehtiyoj quriliş, işlab çiqariş, maişiy xizmat, qişloq xöjaligi va umumiy ovqatlaniş yönalişlarida qayd etildi.

Umuman olganda, tadbirkorlarning 71 foizi kelgusi davrda makroiqtisodiy şaroitlar yaxşilanişiga işonç bildirgan. Bu körsatkiç tadbirkorlik subyektlarida iqtisodiy rivojlaniş istiqbollariga işonçning yuqori darajada saqlanayotganidan darak beradi.

2026-yilning 9 oyi davomida tijorat banklari tomonidan 977 mlrd söm ekvivalentidagi xalqaro faktoring xizmati körsatilgan bölib, bu jami faktoring xizmatlarining 11 foizini taşkil etadi va 2025-yilning mos davriga nisbatan 6,4 barobar köp. Xalqaro faktoring operatsiyalarida iştirok etgan banklar soni yarim yillikdagi 10 tadan 14 taga yetgan.

Banklar böyiça xalqaro faktoringning eng yuqori körsatkiçi Kapitalbank (25,7 mln dollar yoki 31,5 foiz), Asakabank (23,5 mln dollar yoki 28,6 foiz) va Mikrokreditbank (15,1 mln dollar yoki 18,8 foiz) tomonidan körsatilgan.

Xalqaro faktoring xizmatlarining asosiy qismi sanoat sohasiga (65,6 foiz) hamda savdo va xizmat körsatiş sohasiga (29,9 foiz) yönaltirilgan. Qişloq xöjaligi sohasiga 4,5 foiz mablağlar yönaltirilgan.

Davlatlar kesimida xalqaro faktoring xizmatlarining asosiy qismi Rossiya (437,7 mlrd söm yoki 45 foiz), Turkiya (140,1 mlrd söm yoki 14 foiz), Qozoğiston (108,6 mlrd söm yoki 11 foiz), Xitoy (74,7 mlrd söm yoki 8 foiz) va BAA (73,3 mlrd söm yoki 7 foiz) bilan boğliq taşqi savdo operatsiyalarini moliyalaştirişga yönaltirilgan. Rossiyaning uluşi yarim yillikdagi 36 foizdan 45 foizga ortgan. Qolgan qismi Polşa, Ukraina, Tojikiston, Ozarbayjon, Buyuk Britaniya, Ispaniya, Belarus, AQŞ va boşqa davlatlar bilan boğliq operatsiyalarga yönaltirilgan.

2026-yil 1-noyabr holatiga tijorat banklarida mahalliy faktoring böyiça oylik diskont stavkalari 1,5–2,9 foiz, xalqaro faktoring böyiça 0,8–2 foiz oraliğida şakllangan. Mikromoliya taşkilotlarida mahalliy faktoring böyiça diskont stavkalari 2,4–4 foiz, faktoring taşkilotlarida esa 1,9–9 foiz oraliğida bölgan.

Şarhning töliq matni bilan **havola** orqali tanişing.